

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО**

Кафедра конституційного права України

**РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО УКРАЇНИ»**

Рівень вищої освіти – другий (магістерський) рівень

Ступінь вищої освіти – магістр

Галузь знань – 26 «Цивільна безпека»

Спеціальність – 262 «Правоохоронна діяльність»

Спеціалізація – «Контррозвідувальна діяльність»

Статус навчальної дисципліни – обов'язкова

Рік набору – 2023

Робоча програма навчальної дисципліни «Конституційне право України» для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань «Цивільна безпека» спеціальності 262 «Правоохоронна діяльність» спеціалізації «Контррозвідувальна діяльність» Інституту підготовки юридичних кадрів для Служби безпеки України. Харків: Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого, 2023. 31 с.

Розробники:

Слінько Тетяна Миколаївна, кандидатка юридичних наук, професорка,
завідувачка кафедри конституційного права України

Байрачна Лариса Кімівна, кандидатка філософських наук, доцентка, доцентка
кафедри конституційного права України

Берченко Григорій Валерійович, кандидат юридичних наук, доцент, доцент
кафедри конституційного права України

Затверджено на засіданні кафедри конституційного права України
(протокол № 1 від 06 вересня 2023 р.)

Оновлену редакцію (зі змінами та доповненнями)
затверджено на засіданні кафедри конституційного права України
(протокол № 14 від 3 червня 2024 р.)

Завідувачка кафедри – Слінько Тетяна Миколаївна, професорка, кандидатка
юридичних наук

ЗМІСТ

1.Опис навчальної дисципліни	4
2. Очікувані результати навчання	5
3. Зміст програми навчальної дисципліни	8
4.Обсяг і структура навчальної дисципліни.....	13
5.Самостійна робота курсантів.....	15
6. Форми педагогічного контролю та засоби оцінювання результатів навчання	16
7. Критерії оцінювання результатів навчання	18
8. Педагогічний контроль для здобувачів вищої освіти	21
9. Навчально-методичне та інформаційне забезпечення навчальної дисципліни	22

1.Опис навчальної дисципліни

Робоча програма навчальної дисципліни «Конституційне право України» розроблена для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань «Цивільна безпека», спеціальності 262 «Правоохоронна діяльність» спеціалізації «Контррозвідувальна діяльність» Інституту підготовки юридичних кадрів для Служби безпеки України.

Найменування показників	Рівень знань, галузь знань, спеціальність, спеціалізація	Дидактична структура навчальної дисципліни
Кількість кредитів ЄКТС - 4,0	Рівень освіти – другий (магістерський) Галузь знань –26 «Цивільна безпека» Спеціальність –262 «Правоохоронна діяльність» Спеціалізація – «Контррозвідувальна діяльність»	Обов'язкова
Кількість модулів – 4		Рік підготовки: 2023-2024
Загальна кількість годин - 120		Семестр 2
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних –2-4, самостійної роботи здобувача вищої освіти - 4-8.		Лекції
		32 год.
		Практичні заняття
		18 год.
		Самостійна робота
	70 год.	
	Види контролю: поточний контроль; підсумковий контроль знань - іспит	

Мета викладання навчальної дисципліни – формування у курсантів ліберально-демократичного світогляду та високого рівня конституційної культури, заснованої на повазі до прав і свобод людини і громадянина, конституції, народного суверенітету, незалежності і територіальної цілісності, інших конституційних цінностей та спроможності їхнього адекватного втілення у правозастосовній діяльності.

Завдання:

- формування й розвиток загальних, фахових і предметних компетентностей курсантів, сформованих під час вивчення теоретичних засад, системоутворюючих категорій, предмета, методу і системи конституційного права України, особливостей конституційно-правових норм і відносин;

- засвоєння теоретичних засад сучасного конституціоналізму, правового регулювання конституційного ладу України та його засад, конституційно-правового статусу людини і громадянина, основ безпосереднього народовладдя, засад організації та функціонування вищих органів державної влади та органів місцевого самоврядування, основ територіального устрою України, поняття конституційної відповідальності,

- надання системи теоретичних знань необхідних для виконання своїх функцій у майбутній професійній діяльності.

Пререквізити: кримінальне право, кримінальний процес, адміністративне право та адміністративна діяльність

Кореквізити: система судових і правоохоронних органів, організаційно-правові засади діяльності СБУ.

Постреквізити: державна влада та місцеве самоврядування: теорія і практика, кримінологія.

2. Очікувані результати навчання

У результаті засвоєння навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен демонструвати такі основні результати навчання:

РН НД 1.	Демонструвати знання і розуміння сучасних правових доктрин, цінностей, принципів та стандартів у межах різних правових галузей, а також міжнародного та європейського права.
РН НД 2.	Здійснювати правовий аналіз норм конституційного законодавства Дискутувати зі складних правових проблем конституційно-правового регулювання
РН НД 3.	Чітко формулювати й обґрунтовувати свою правову позицію щодо конституційних цінностей й особливостей їх формування

РН НД 4	Демонструвати розуміння сутності конституції та її юридичних властивостей, загальних характеристик, призначення сучасних конституцій.
РН НД 5	Інтегрувати знання про сутність публічного та приватного права
РН НД 6	Демонструвати розуміння правової природи і змісту конституційного права як провідної галузі права, його поняття, предмет і метод.
РН НД 7	Пояснювати природу конституційного процесу на сучасному етапі. Характеризувати головні етапи розвитку українського конституціоналізму
РН НД 8	Демонструвати навички підготовки проектів правових актів, наводити їх обґрунтування, визначати способи й порядок їх оскарження
РН НД 9	Інтегрувати знання про конституційний лад України, систему його засад, цінності конституційного ладу, місце українського народу у механізмі захисту конституційного ладу держави.
РН НД 10	Дискутувати зі складних правових проблем поняття державного суверенітету та його ознак, співвідношення державного і народного суверенітетів.
РН НД 11	Характеризувати конституційно-правові засади громадянського суспільства, його поняття та концепції.
РН НД 12	Формувати особисту думку та аргументовано її представляти при аналізі Актів та правових позицій Конституційного Суду України.

Викладання навчальної дисципліни забезпечує формування у здобувача вищої освіти загальних і спеціальних компетентностей і досягнення результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти відповідної спеціальності й освітньо-професійною програмою «Контррозвідувальна діяльність», а саме:

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК4. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК5. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК6. Усвідомлення рівних можливостей та гендерних проблем.

ЗК8. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК9. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК1.5. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

Спеціальних компетентностей:

СК1.Здатність брати участь у розробленні та кваліфіковано застосовувати нормативно-правові акти в різних сферах юридичної діяльності, реалізовувати норми матеріального й процесуального права в професійній діяльності.

СК2. Здатність забезпечувати законність та правопорядок, безпеку особистості, суспільства, держави в межах виконання своїх посадових обов'язків.

СК5.Здатність давати кваліфіковані юридичні висновки й консультації в конкретних сферах юридичної діяльності.

СК8. Здатність визначено і наполегливо ставити професійні завдання та організувати підлеглих для їх виконання, брати на себе відповідальність за результати виконання цих завдань.

СК9. Здатність обирати оптимальні методи й засоби забезпечення публічної безпеки і порядку.

СК10. Здатність аналізувати, оцінювати й застосовувати сучасні інформаційні технології під час рішення професійних завдань.

СК11. Здатність взаємодіяти з представниками інших органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, громадськістю з питань правоохоронної діяльності.

СК12. Здатність до використання технічних приладів та спеціальних засобів, інформаційно-пошукових систем та баз даних, спеціальної техніки, оперативних та оперативно-технічних засобів, здійснення оперативно-розшукової діяльності.

Програмних результатів навчання:

ПРН1. Зрозуміло і недвозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію до фахівців і нефахівців; зокрема, під час публічних виступів, дискусій, проведення занять.

ПРН4. Узагальнювати практичні результати роботи і пропонувати нові рішення, з урахуванням цілей, обмежень, правових, соціальних, економічних та етичних аспектів.

ПРН8. Забезпечувати законність та правопорядок, захист прав та інтересів особистості, суспільства, держави з використанням ефективних методів й засобів забезпечення публічної безпеки і порядку в межах виконання своїх посадових обов'язків.

ПРН9. Використовувати у професійній діяльності сучасні інформаційні технології, бази даних та стандартне і спеціалізоване програмне забезпечення.

ПРН11. Розробляти та кваліфіковано застосовувати нормативно-правові акти в різних сферах юридичної діяльності, реалізовувати норми матеріального й процесуального права в професійній діяльності.

ПРН12. Надавати кваліфіковані юридичні висновки й консультації в конкретних сферах юридичної діяльності

ПРН13. Відшукувати необхідну інформацію в спеціальній літературі, базах даних, інших джерелах інформації, аналізувати та об'єктивно оцінювати інформацію.

ПРН16. Використовувати сучасні методи і засоби системного аналізу, імітаційного моделювання, збирання та оброблення інформації для аналізу варіантів і прийняття рішень при виконанні професійних завдань

3. Зміст програми навчальної дисципліни

Модуль 1. Теорія конституціоналізму та конституційного права України

Теоретичні аспекти конституціоналізму. Ідея обмеженого правління як політико-правова доктрина. Зародження перших конституцій. Формування й розвиток американського конституціоналізму та його характерні риси.

Європейський конституціоналізм, його особливості. Поняття та система сучасного конституціоналізму.

Основи теорії конституції. Поняття конституції та її юридичні властивості. Класифікація конституцій. Функції конституції. Загальна характеристика і призначення сучасних конституцій. Правова охорона та захист конституції України. Поняття охорони та захисту Конституції України. Форми захисту Конституції України. Особливості внесення змін до Конституції України. Конституційний контроль як форма захисту Конституції України. Люстраційні заходи як форма захисту Конституції. Заборона діяльності політичних партій як форма захисту Конституції: правова природа та порядок застосування. Конституційно-правова відповідальність у механізмі захисту Конституції України.

Конституційне право України як основа національного права. Конституційне право як провідна галузь права. Поняття, предмет і метод конституційного права України як галузі права. Джерела галузі конституційного права України. Конституційно-правові норми, їх класифікація і особливості. Конституційно-правові інститути, їх види. Конституційно-правові відносини та їх структура. Загальна характеристика суб'єктів конституційного права України. Правосуб'єктність Українського народу.

Загальна характеристика чинної Конституції України. Розробка і прийняття Конституції України 1996 року. Конституційний процес на сучасному етапі. Головні етапи розвитку українського конституціоналізму. Конституційна реформа 2004 р. Конституційна реформа 2016 р. Конституційний процес на сучасному етапі.

Модуль 2. Конституційний лад України та його основні засади

Загальна характеристика конституційного ладу України та основних засад. Поняття конституційного ладу України. Порядок визначення та зміни конституційного ладу України. Система засад конституційного ладу. Цінності

конституційного ладу. Український народ у механізмі захисту конституційного ладу держави.

Україна як суверенна та незалежна держава. Поняття державного суверенітету та його ознаки. Співвідношення державного і народного суверенітетів. Захист державного суверенітету в Конституції України. Конституційні засади міжнародної діяльності та міжнародні договори. Акти міжнародного права в правовій системі України. Державні символи України.

Україна як правова та соціальна держава. Верховенство права як засада конституційного ладу. Україна як правова держава. Принцип обмеження влади Конституцією та законами. Принцип поділу влади. Принцип верховенства права як складова конституційного ладу України. Пряма дія норм Конституції України. Україна як соціальна держава. Соціальні зобов'язання держави за Конституцією України. Конституційні засади економічної системи України. Право власності за Конституцією України.

Характеристика України як демократичної держави. Україна як демократична республіка. Принцип народовладдя. Форми реалізації народовладдя. Співвідношення між формами безпосередньої та представницької демократії у реалізації публічної влади в Україні. Принцип багатоманітності. Свобода політичної діяльності.

Конституційні засади громадянського суспільства. Конституційно-правові засади громадянського суспільства. Поняття та концепції громадянського суспільства. Принцип багатоманітності. Інститути громадянського суспільства в Україні. Політичні партії в Україні: поняття, порядок легалізації, права, припинення діяльності. Громадські об'єднання: поняття, порядок легалізації, їх права. Конституційно-правовий статус релігійних організацій в Україні. Правові засади взаємовідносин держави і засобів масової інформації.

Конституційно-правові засади національно-культурної сфери. Закріплення питань національно-культурної сфери в засадах конституційного ладу. Поняття та принципи конституційно-правового статусу національних меншин. Права та

обов'язки національних меншин в Україні. Гарантії реалізації прав національних меншин в Україні. Правовий статус мов в Україні.

Конституційно-правові засади територіального устрою України. Принцип унітаризму та його закріплення в Конституції України. Ознаки унітарної держави. Поняття та система адміністративно-територіального устрою, його принципи. Порядок утворення та зміни статусу адміністративно-територіальних одиниць. Особливості автономії в унітарній державі. Правовий статус АРК. Конституція АРК. Система органів влади АРК та їх компетенція.

Конституційні засади місцевого самоврядування. Принцип гарантування місцевого самоврядування. Поняття місцевого самоврядування та його система. Особливості здійснення місцевого самоврядування на рівні області (району) та на рівні територіальних громад. Проблеми удосконалення місцевого самоврядування у світлі децентралізації влади.

Модуль 3. Конституція України та права людини

Загальна характеристика конституційно-правового статусу людини та громадянина. Поняття конституційного статусу людини та громадянина. Елементи конституційно-правового статусу людини. Система прав людини. Природні права людини та їх закріплення в конституційному законодавстві. Обмеження в реалізації прав і свобод людини. Міжнародні стандарти в галузі прав людини. Принципи конституційного статусу людини. Невід'ємність та невідчужуваність конституційних прав і свобод людини. Принцип рівності та форми його гарантування. Конституційні гарантії прав людини.. Конституційні обов'язки людини і громадянина.

Громадянство України. Поняття та характерні риси громадянства. Принципи громадянства. Підстави та порядок набуття громадянства України. Підстави та порядок припинення громадянства України. Правовий статус вимушених переселенців. Особливості правового статусу іноземців, осіб без громадянства, біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту.

Зміст особистих (громадянських) прав людини. Загальна характеристика особистих прав людини. Право на життя та його реалізація. Свобода слова та її гарантії. Поняття та види інформації. Доступ до публічної інформації. Право на особисту недоторканність. Свобода пересування та вільний вибір місця проживання: поняття та умови реалізації. Право на свободу світогляду та віросповідання, форми його реалізації.

Політичні права і свободи людини і громадянина в Україні. Загальна характеристика політичних прав. Право на участь в управлінні державними справами. Виборчі права громадян. Право на свободу об'єднань. Право на мирні зібрання. Види мирних зібрань. Умови реалізації права на мирні зібрання.

Зміст економічних, соціальних, екологічних прав, а також прав у сфері культури. Загальна характеристика соціально-економічних прав особи. Конституційно-правове регулювання культурних і екологічних прав людини.

Модуль 4. Безпосередня та представницька демократія

Референдум в Україні. Поняття та види референдумів. Предмет референдуму. Порядок ініціювання референдуму народом. Порядок призначення (проголошення) референдуму. Організація і порядок проведення референдуму. Формула референдуму. Юридична сила рішень, прийнятих на референдумі

Конституційні засади виборчої системи та виборчого права в Україні. Загальна характеристика виборчого права. Поняття та види виборчих систем. Виборча система в Україні. Виборчий процес: етапи, суб'єкти виборчі процедури. Правове регулювання виборів народних депутатів України. Правове регулювання виборів Президента України. Правове регулювання місцевих виборів.

Конституційно-правовий статус парламенту України. Конституційний статус Верховної Ради України як парламенту. Склад та структура Верховної Ради України. Конституційна регламентація функцій парламенту України. Загальна характеристика законодавчого процесу. Акти парламенту. Спеціалізовані органи парламентського контролю.

Конституційно-правовий статус народного депутата України. Статус народного депутата України. Набуття та припинення повноважень народного депутата. Права та обов'язки народного депутата України. Депутатський запит та депутатське звернення. Гарантії діяльності народного депутата України. Депутатська недоторканість.

Конституційний статус Президента України. Президент України – глава української держави. Повноваження та акти Президента України. Гарантії діяльності Президента України. Порядок та підстави дострокового припинення повноважень Президента України. Правовий статус Ради національної безпеки та оборони України.

Конституційно-правовий статус Кабінету Міністрів України. Статус Кабінету Міністрів України як Уряду України. Склад, порядок формування та припинення діяльності Кабінету Міністрів України. Особливості правового статусу членів Кабінету Міністрів України. Повноваження та акти Кабінету Міністрів України.

Конституційні основи правосуддя та суміжних інститутів в Україні. Конституційні засади судоустрою в Україні. Судова система України та її законодавче регулювання. Функції та принципи діяльності органів правосуддя. Конституційні засади організації прокуратури в Україні. Адвокатура в системі судового захисту.

Конституційний контроль в Україні. Конституційний контроль: поняття та види. Конституційний Суд України в системі вищих органів державної влади. Порядок формування Конституційного Суду України і його структура. Функції та повноваження Конституційного Суду України. Юрисдикція Конституційного Суду України. Статус судді Конституційного Суду України. Загальна характеристика конституційно-судового процесу. Акти та правові позиції Конституційного Суду України.

4.Обсяг і структура навчальної дисципліни

№ п/п	Дата проведен	Тематика	Обсяг у годинах	
			Усього	У тому числі

	ня (згідно з розкладом)	навчального курсу		Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
		Модуль1. Теорія конституціоналізму та конституційного права України				
		Тема 1. Теоретичні аспекти конституціоналізму.	10	2	2	6
		Тема 2. Основи теорії конституції.	8	2		6
		Тема 3. Загальна характеристика чинної Конституції України	6			6
		<i>Разом</i>	24	4	2	18
		Модуль 2. Конституційний лад України та його основні засади				
		Тема 4. Україна як суверенна та незалежна держава.	8	2	2	4
		Тема 5. Україна як правова та соціальна держава.	6	2		4
		Тема 6. Характеристика України як демократичної держави.	8	2	2	4
		Тема 7. Конституційні засади громадянського суспільства	9	2	2	5
		<i>Разом</i>	31	8	6	17
		Модуль 3. Конституція України та права людини.				
		Тема 8.1 Загальна характеристика конституційно-правового статусу людини та громадянина.	8	4	2	2

		Тема 8.2.Громадянство України.	4	2		2
		Тема 9. Зміст особистих (громадянських) прав людини.	8	2	2	6
		Тема 10. Політичні права і свободи людини і громадянина в Україні.	10	2	2	6
		<i>Разом</i>	32	10	6	16
		Модуль 4. Безпосередня та представницька демократія.				
		Тема 11. Референдум в Україні.	3			3
		Тема 12 Конституційні засади виборчої системи та виборчого права в Україні.	8	2	2	4
		Тема 13. Конституційно-правовий статус парламенту України та народного депутата України.	6	2		4
		Тема 14. Конституційний статус Президента України	8	2	2	4
		Тема 15. Конституційні основи правосуддя та суміжних інститутів в Україні.	4	2		2
		Тема 16 . Конституційний контроль в Україні.	4	2		2
		<i>Разом</i>	33	10	4	19
		Усього годин / кредитів ECTS	120/4,0	32	18	70

5.Самостійна робота курсантів

Самостійна робота – вид позааудиторної роботи навчального характеру, яка спрямована на вивчення програмного матеріалу навчальної дисципліни. Під час

цього виду роботи курсант має самостійно опрацювати конспекти лекцій, рекомендовану літературу, нормативні акти, матеріали емпіричних досліджень до тем, що виносяться на практичні заняття.

Самостійна робота курсантів здійснюється у таких формах:

- опрацювання нової наукової та навчальної літератури, законодавчих актів України та зарубіжних країн, матеріалів лекцій;
- анотування наукових статей і монографій;
- підготовка до практичних (семінарських) занять;
- підготовка тематичних презентацій, розробка схем, таблиць з тем початкової дисципліни;
- робота над окремими темами навчальної дисципліни, які згідно з робочою програмою навчальної дисципліни винесені на самостійне опрацювання курсантами;
- робота над кейсами;
- створення портфоліо за темами навчальної дисципліни та його презентація;
- самотестування;
- участь у конкурсах студентських/курсантських наукових праць;
- підготовка індивідуальних робіт (реферат, стаття, тези, есе тощо);
- підготовка до всіх видів поточних контрольних випробувань (колоквіумів, тестування тощо);
- підготовка до складання семестрового іспиту.

6. Форми педагогічного контролю та засоби оцінювання результатів навчання

Оцінювання результатів засвоєння навчальної дисципліни передбачає проведення поточного та підсумкового контролю і здійснюється на основі

накопичувальної бально-рейтингової системи. Поточний контроль знань курсантів включає:

- контроль якості засвоєння курсантами програмного матеріалу навчальної дисципліни на практичних заняттях із застосуванням таких засобів: усне, письмове або експрес-опитування, вирішення практичних завдань або задач, участь у розробці кейсу тощо. Поточний контроль має на меті перевірку рівня підготовки курсанта до вивчення поточного матеріалу. У ході практичного заняття курсант може отримати оцінку за п'ятибальною шкалою (0, 1, 2, 3, 4);

- контроль якості засвоєння курсантами програмного матеріалу навчальної дисципліни, що проводиться наприкінці модулів у формі колоквиумів. За підсумками модульного контролю курсант може отримати оцінку за п'ятибальною шкалою (0, 1, 2, 3, 4).

Протягом семестру курсанти виконують самостійну роботу, в тому числі у формі підготовки індивідуальної роботи (реферат, стаття, тези доповіді, есе тощо). Максимальна кількість балів за індивідуальну роботу – 8 балів.

Формою підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни є іспит. Максимальна кількість балів, яку курсант може отримати за іспит, становить 60 балів.

Мінімальна оцінка результатів поточного контролю й самостійної роботи у формі підготовки індивідуальної роботи, за якої курсант допускається до іспиту, становить 25 балів.

7. Критерії оцінювання результатів навчання

Розподіл балів між формами організації освітнього процесу і видами контрольних заходів:

Поточний контроль								Індивідуальна робота курсантів (реферат, стаття, тези доповіді, есе тощо)	Підсумковий контроль (іспит)	Підсумкова оцінка знань
Модуль № 1		Модуль № 2		Модуль №3		Модуль №4				
п/з	колоквіум	п/з	колоквіум	п/з	колоквіум	п/з	колоквіум			
max 4	max 4	max 4	max 4	max 4	max 4	max 4	max 4	max 8	max 60	max 100

Критерії оцінювання результатів навчання:

Вид контролю	Кількість балів	Критерії (за кожною з оцінок)
Поточний контроль на практичному занятті	Max 4	Відмінне засвоєння навчального матеріалу з теми, можливі окремі несуттєві недоліки
	3	Добре засвоєння матеріалу з теми, але є окремі помилки
	2	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість несуттєвих помилок
	1	Прогаляни в знаннях, курсант слабо володіє матеріалом роботи
	0	Незадовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість помилок
Колоквіум	Max 4	Результати опрацювання матеріалу високі, можлива незначна кількість несуттєвих помилок
	3	Добре засвоєння матеріалу з теми, але є окремі помилки
	2	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість несуттєвих помилок
	1	Прогаляни в знаннях, курсант слабо володіє матеріалом роботи
	Min 0	Незадовільний рівень засвоєння матеріалу

Оцінка індивідуальної роботи курсантів:	Мах 6	Питання плану реферату висвітлені повно. Проаналізовані представлені в літературі погляди щодо предмета дослідження, на основі їх порівняння висловлене особисте ставлення автора до кожного з них, а також дана особиста оцінка запропонованим у літературі пропозиціям стосовно шляхів вирішення проблемних питань теми.
	3	Робота оформлена з помилками та порушеннями кафедральних вимог щодо оформлення. Робота містить методологічні та змістовні помилки, використано недостатню кількість джерел для обґрунтування висновків. При захисті виникли труднощі щодо розкриття змісту теми, наведення аргументів стосовно окремих положень роботи та обґрунтованості висновків.
	Min 0	Робота оформлена неналежним чином, без посилання на джерела та містить методологічні помилки. При захисті автор роботи не може продемонструвати знання з обраної теми, навести аргументацію понять та здійснити аналіз інформації. Робота виконана з порушенням вимог академічної доброчесності.
Стаття	Мах 8	Тема статті розкрита повно. Проаналізовані наявні в літературі погляди щодо предмета дослідження, на основі їх порівняння висловлене особисте ставлення автора до кожного з них, а також дана особиста оцінка запропонованим у літературі пропозиціям стосовно шляхів вирішення проблемних питань статті. Посилання на джерела зроблені коректно з дотриманням вимог ДСТУ.
	Min 0	Стаття оформлена неналежним чином, без посилання на джерела та містить змістовні та методологічні помилки. Текст статті є виключною компіляцією. Посилання на джерела зроблені з грубими порушеннями вимог ДСТУ. Робота виконана з порушенням вимог академічної доброчесності.
Тези доповіді	Мах 4	Тема доповіді розкрита тезово достатньо повно. Тези мають чітку структуру й логіку викладення матеріалу. Кожне авторське положення оформлене окремою тезою. Висновки логічно витікають з авторських тез і наведених аргументів.
	Min 0	Тези оформлені неналежним чином, недбало та містять змістовні й методологічні помилки. Текст статті є виключною компіляцією. Робота виконана з порушенням вимог академічної доброчесності.
Есе	Мах 6	Есе містить ключову ідею, що розкривається у змісті роботи. У тексті наведений стислий аналіз точок зору

		на проблему, мають місце цитати для аргументації авторських умовиводів. Чітко простежується аргументація власного ставлення здобувача освіти до обраної теми.
	4	Есе містить ключову ідею, яка недостатньо розкрита у тексті роботи. У тексті поверхнево наведений аналіз точок зору на проблему, мають місце поодинокі цитати. Аргументація власного ставлення здобувача освіти до обраної теми простежується нечітко.
	Min 0	У тексті есе ключова ідея практично не простежується. Аналіз точок зору на проблему відсутній. Цитат у тексті немає. Аргументація власного ставлення здобувача освіти до обраної теми відсутня. Робота виконана з порушенням вимог академічної доброчесності.
Іспит	Max 60	1. Всебічне, систематичне і глибоке знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, у тому числі орієнтація в основних наукових доктринах і концепціях дисципліни. 2. Засвоєння основної та додаткової літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни й використання отриманих знань у практичній роботі
	55	1. Повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Засвоєння основної літератури і знайомство з додатковою літературою, рекомендованою кафедрою. 3. Здатність до самосійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для практичної роботи
	50	1. Достатньо повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, за відсутності у відповіді суттєвих неточностей. 2. Засвоєння основної літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для практичної роботи
	45	1. Знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією. 2. Засвоєння основної літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Помилки й суттєві неточності у відповіді на іспиті за наявності знань для їх самостійного усунення або за допомогою викладача

	40	<p>1. Знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією.</p> <p>2. Ознайомлення з основною літературою, рекомендованою кафедрою.</p> <p>3. Помилки у відповіді на іспиті за наявності знань для усунення найсуттєвіших із них за допомогою викладача</p>
	35	<p>1. Прогалини в знаннях з певних частин основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни.</p> <p>2. Наявність помилок у відповіді на іспиті.</p>
	0	<p>1. Відсутність знань значної частини основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни.</p> <p>2. Неможливість продовжити навчання або здійснювати професійну діяльність без проходження повторного курсу з цієї дисципліни</p>

8. Педагогічний контроль для здобувачів вищої освіти

Шкала підсумкового педагогічного контролю

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за 100- бальною шкалою, що використовується в НІОУ
A	Відмінно – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	5	90–100
B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	4	80–89
C	Добре – у цілому правильна робота з певною кількістю незначних помилок		75–79
D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків	3	70–74
E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії		60–69
FX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як перескладати	2	35–59
F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота, обов'язковий повторний курс		0 – 34

9. Навчально-методичне та інформаційне забезпечення навчальної дисципліни

Нормативно-правові акти

1. Акт проголошення незалежності України: постанова Верховної Ради Української РСР від 24.08.1991 р. № 1427-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1427-12#Text>
2. Декларація про державний суверенітет України від 16.07.1990 р. № 5-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/55-12#Text>
3. Загальна декларація прав людини. Права людини: Міжнародні договори України. Київ, 1992. URL: <https://www.coe.int/uk/web/compass/the-universal-declaration-of-human-rights-full-version->
4. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 4.11.1950 р. Права людини: Міжнародні договори України. Київ, 1992. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text
5. Конституція України від 28.06.1996 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
6. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України від 23.02. 2006 р. № 3477-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3477-15#Text>
7. Про міжнародні договори України: Закон України від 29.06.2004 р. № 1906-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1906-15#Text>
8. Рішення Конституційного Суду України від 02.11.2004 р. № 15-рп/2004 у справі за конституційним поданням Верховного Суду України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень статті 69 Кримінального кодексу України (справа про призначення судом більш м'якого покарання) URL: <http://www.ccu.gov.ua/uk/doccatalog/list?currDir=9851>
9. Рішення Конституційного Суду України від 26.12.2011 р. № 20-рп/2011 у справі за конституційними поданнями 49 народних депутатів України, 53 народних депутатів України і 56 народних депутатів України щодо

відповідності Конституції України (конституційності) пункту 4 розділу VII «Прикінцеві положення» Закону України «Про Державний бюджет України на 2011 рік». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v020p710-11#Text>

10.Рішення Конституційного Суду України від 25.01.2012 р. № 3-рп/2012 у справі за конституційним поданням правління Пенсійного фонду України щодо офіційного тлумачення положень статті 1, частин першої, другої, третьої статті 95, частини другої статті 96, пунктів 2, 3, 6 статті 116, частини другої статті 124, частини першої статті 129 Конституції України, пункту 5 частини першої статті 4 Бюджетного кодексу України, пункту 2 частини першої статті 9 Кодексу адміністративного судочинства України в системному зв'язку з окремими положеннями Конституції України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v003p710-12#Text>

11.Рішення Конституційного Суду України від 29.06.2010 р. № 17-рп/2010 у справі за конституційним поданням Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини щодо відповідності Конституції України (конституційності) абзацу восьмого пункту 5 частини першої статті 11 Закону України «Про міліцію». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v017p710-10#Text>

Література

Основна

1. Конституційне право України: навч. посіб. для підготовки до зовнішнього незалежного оцінювання / Т. М. Слінько, Л. І. Летнянчин, І.І. Дахова, та ін. Харків: Право, 2020. 328 с.
2. Конституційне право України: підручник / Т. М. Слінько, Л. І. Летнянчин, Ф. В. Веніславський та ін.; за заг ред. Т. М. Слінько. Харків: Право, 2020. 592 с.
3. Конституційне право України: посібник для підготовки до іспиту. 10-е видання, доп. та перероб. / Ю.Г. Барабаш, Т.М. Слінько, Л.І. Летнянчин; Харків: Право, 2024. 370 с.

4. Публічне право: сучасні доктрини в судовій та правозастосовній практиці : навч. посіб. для студентів магістратури вищої освіти другого (магістерс.) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» спец. 081 «Право» / Т. М. Слінько, Л. І. Летнянчин, Г. В. Берченко та ін. Харків : Право, 2023. 368 с.

Додаткова

1. Барабаш Ю.Г. Право на зміну конституційного ладу як складова правосуб'єктності Українського народу. *Право України*. 2019. № 10. С. 66-81.
2. Барабаш Ю.Г. Берченко Г.В. Ефективність індивідуальної конституційної скарги як засобу захисту прав особи в Україні. *Вісник Конституційного Суду України*. 2021. № 5. С. 9-21.
3. Барабаш Ю.Г., Летнянчин Л.І. Офіційна конституційна доктрина України: генеза та сучасний стан. *Правова наука України: сучасний стан, виклики та перспективи розвитку : монографія / редкол.: О. В. Петришин (голова редкол.), В.А. Журавель (заст.. голови редкол.), Н. С. Кузнецова (заст.. голови редкол.) [та ін.] ; Нац. акад. прав. Наук України*. Харків : Право, 2021. С. 115-137.
4. Байрачна Л. К. Конституційна аксіологія як соціокультурний феномен. *Конституційно-правові академічні студії*. Ужгородський національний університет. 2018. № 2. С.11-19.
5. Байрачна Л.К. Конституція як інструмент легітимації державної влади. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Юридичні науки»*. 2017. №4. Том 1. С.41-46.
6. Байрачна Л.К., Федоровська М.А. Процедура «habeas corpus» та її втілення в системі юридичних гарантій прав і свобод людини. *Прикарпатський юридичний вісник*. № 5. 2020. С. 36-43

7. Байрачна Л.К., Тільна К.С. Право на правову допомогу як елемент процедури Habeas corpus act. *Юридичний науковий електронний журнал*. №9. 2020. С. 44-48
8. Байрачна Л. К., Єрмакова Г. О. Парадокс неможливості демократичних виборів: історичний дискурс (від Нового часу до теореми Кеннета Ерроу) . *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. Серія: "Юридичні науки". 2021. № 6. С. 24-31.
9. Байрачна Л. К., Луценко А.П. Прогалини в праві як предмет судового контролю. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 3. С. 65-68. URL: http://www.lsej.org.ua/3_2023/13.pdf
10. Берченко Г.В. Обов'язковість, остаточність і неоскаржуваність рішень і висновків Конституційного Суду України. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія «Право». № 58. 2019. С. 67-72 .
11. Берченко Г.В. Конституційний контроль за внесенням змін до конституції: зарубіжний досвід. *Публічне право*. 2020. № 3. С. 15-24
12. Берченко Г.В. Конституційне право на опір. *Проблеми законності*. 2020. № 4. С. 14-30.
13. Дахова І.І., Чуб О.О. Багатоаспектність принципу правової визначеності щодо сучасних конституційно-правових відносин. *Форум права*. 2017. №4. С. 59-68.
14. Дахова І.І. Політико-правовий аналіз виборчих систем у контексті створення ефективної виборчої моделі. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія Право. Вип. 55. Том 1. Ужгород. 2019. С. 78-83.
15. Дахова І.І., Романчук А.О. Інститут імпичменту: зарубіжний досвід регламентації та шляхи вдосконалення в Україні. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. 2020. № 5 (27). С. 50-58.
16. Дахова І.І., Гуржій В.О. Інститут депутатської недоторканності: досвід функціонування в Україні та зарубіжних державах. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. 2020. № 5 (27). С. 50-58.
17. Розгляд судами справ щодо порушень правил фінансування політичних

- партій та виборчих кампаній: навчально-практичний посібник для суддів / Ю. Зальцберг та ін. Київ: ТОВ «Видавничий будинок «Аванпост-Прим», 2022. 212 с. URL: <https://ifesukraine.org/wp-content/uploads/2022/02/ifes-ukraine-handboof-for-judges-on-considering-pf-violations-v1-2022-02-23-ukr.pdf>
18. Летнянчин Л. І. Проблеми конституціоналізації індивідуальної конституційної скарги в Україні. *Право України*. № 12. 2018. С.65-85.
19. Летнянчин Л. І. Свобода й людська гідність як фундаментальні конституційні цінності. *Збірник матеріалів і тез науково-практичних заходів конституційного тижня*. Частина перша. Київ: Ваіте, 2021. С. 27 – 35.
20. Мохончук Б. С. Виборчі системи: порівняльно-правове дослідження: монографія. Харків: Юрайт, 2021. 304 с. URL: https://www.researchgate.net/publication/356221589_Mohoncuk_B_S_Viborci_s_istemi_porivnalnopravove_doslidzenna_B_S_Mohoncuk_monografia_Harkiv_Urajt_2021_304_s
21. Мохончук Б.С., Бінус А.К. Правове регулювання передвиборної агітації в Україні: на межі вільних виборів, свободи вираження поглядів та правової визначеності (поняття, правовий режим, обмеження щодо місць, форм та засобів). *Публічне право*. 2020. №4. URL: https://www.publichne-pravo.com.ua/index.php?option=com_content&view=category&id=99&Itemid=483&lang=uk
22. Місцеві вибори 2020: посібник для суддів / Мохончук Б.С. та ін.; за ред. М. Цуркана. Київ: «АК-Group», 2020. 308 с. URL: https://ifesukraine.org/wp-content/uploads/2020/09/IFES_Posibnyk_Miscevi-vybory_full_WEB_11092020-1.pdf
23. Павшук К.О. Демократичні засади конституційного ладу України: монографія. Харків: Юрайт, 2016. 200 с.
24. Речицький В.В. Конституційне АВС: монографія. Харків: ТОВ «Видавництво «Права людини», 2016. 408 с.
25. Речицький В. Неформальний конституціоналізм. Монографія. Харків: «Видавництво «Права людини», 2018. 356 с.

26. Речицький В. Про новітній український конституціоналізм. *Критика*. №9-10. 2019. URL: <https://krytyka.com/ua/articles/pro-novitniy-ukrayinskyy-konstytutsionalizm>
27. Речицький В. Чи може існувати в Україні офіційна конституційна доктрина. *Критика*. Листопад 2016. URL: <https://krytyka.com/ua/articles/chy-mozhe-isnuvaty-v-ukrayini-ofitsiyna-konstytutsiyna-doktryna>
28. Романюк П.В. Конституційно-правові засади інституту представницького мандата в Україні. Харків: ТОВ «Видавництво «Права людини», 2019. 192 с.
29. Романюк П.В. Мандат депутата місцевої ради як елемент муніципальної демократії. *Державне будівництво та місцеве самоврядування* : зб. наук. пр. /редкол.: С. Г. Серьогіна та ін. Харків: Право, 2017. С.58-75.
30. Слінько Т.М. Гарантування свободи слова як елемент сучасного конституціоналізму. *Право України*. 2018. №4. С.108-126.
31. Слінько Т.М. Євроатлантична модель інформаційної свободи: уроки для України. *Tagungsband des Symposiums in Graz: Eröffnungsveranstaltung des Zentrums für osteuropäisches Recht Konferenz der Deutsch-Ukrainischen Juristenvereinigung e.V.* «Reformen des ukrainischen Rechts: Aktuelle Entwicklungen» 4. Dezember 2020 Graz/Österreich. Band 2. S. 185-191. 214 s.
32. Слінько Т.М., Ткаченко Є.В. Право у сучасному політичному житті України. Монографія. Розділ «Право конституційної держави і критерій конституційності актів державних органів». К. Логос. 2020. 390 с. .
33. Слінько Т. М., Щербанюк О. В. Конституційна доктрина й доктрина судового прецеденту в конституційній юрисдикційній практиці. *Правова наука України: сучасний стан, виклики та перспективи розвитку* : монографія / редкол.: О. В. Петришин (голова редкол.), В. А. Журавель (заст. голови редкол.), Н. С. Кузнєцова (заст. голови редкол.) та ін.; Нац. акад. прав. наук України. Харків: Право, 2021. С. 215–230.
34. Сучасний унітаризм: доктрина і практика: до 30-річчя незалежності України: монографія / Ю. С. Шемшученко та ін.; відп. ред. Ю. С. Шемшученко. Київ : Юридична думка, 2021. 516 с.

35. Ткаченко Є. В. Правовий захист прав етнічних та мовних меншин : навчальний посібник. Київ: ФОП Голембовська О.О., 2018. 315 с.
36. Слінько Т.М., Ткаченко Є.В. Право конституційної держави і критерій конституційності актів державних органів. Право у сучасному політичному житті України : монографія / за заг. ред. А.О. Селіванова. Київ: Логос, 2020. 390 с.
37. Barabash Iu., Mokhonchuk B. The principle of the law-governed state in the constitutional doctrine of Ukraine. *A new way to law*. Collective monograph. Riga, Latvia : “Baltija Publishing”, 2021. P. 45-61.
38. Barabash I., Serdiuk O., Steshenko V., Ukraine in European human rights regime: Breaking path dependence from Russia. *The EU in the 21st Century: Challenges and Opportunities for the European Integration Process*. Cham: Springer International Publishing, 2020. Pp. 247 – 270.
39. Barabash Y., Beinoravičius D., Valčiukas J. Invisible Constitution as an instrument of consolidation of nation and defence of democracy. *Insights into Regional Development*. 2022. № 4(3). Doi: 10.9770/IRD.2022.4.3(7).
40. Barabash, I.G., Vapnyarchuk, N.M., Tatarenko, H.V., Omelko, I.I., Danylova, M.V. P.A. Comparative analysis of social protection models of the European Union and Ukraine. *Persona e Amministrazione*. 2022. № 10(1). pp. 873–899.
41. Barabash Y., Berchenko H. Freedom of Speech under Militant Democracy: The History of Struggle against Separatism and Communism in Ukraine. *Baltic Journal of European Studies*. 2019. Vol. 9. № 3 (28). P. 3-24. DOI:10.1515/bjes-2019-0019.
42. Baulin Y. V., Pavshuk K. O., Vyshnevskaya I. A. Risk in the performance of medical activities: medico-legal overview. *Wiadomosci lekarskie*. 2019. Vol. 72, Issue 12 cz. 2, pp. 2410 – 2415.
43. Berchenko H. Slinko T. Horai O. Unamendable Provisions of the Constitution and the Territorial Integrity of Ukraine. *Access to Justice in Eastern Europe*. 2022. № 4-2(17). Special Issue. P. 113-127. doi: 10.33327/AJEE-18-5.4-n000447.

44. Berchenko H., Maryniv A., Fedchyshyn S. Some issues of constitutional justice in Ukraine. *Access to justice in Eastern Europe*. 2021. № 2. P. 128-145. Doi: 10.33327/AJEE-18-4.2-n000064
45. Berchenko H., Slinko T., Tkachenko Ye., Kobryn V. Preliminary Judicial Control of Amendments to the Constitution: Comparative Study. *Access to Justice in Eastern Europe*. 2022. № 4(16). P. 159-169. Doi: 10.33327/AJEE-18-5.4-n000435.
46. Berchenko H, 'Judicial Interpretation as Informal Constitutional Changes: Questions of Legitimacy in the Aspect of the Doctrine of Constituent Power' (2024) 7(2) *Access to Justice in Eastern Europe* 1-24. Doi: 10.33327/AJEE-18-7.2-a000203
47. Kovtun V. I., Kovtun M. S. Social Rights after the Global Financial Crisis: European Dimension. *Financial And Credit Activity-Problems Of Theory And Practice*. 2018. Vol. 1, is. 24. P. 426–433.
48. Mokhonchuk B., Romaniuk P., Towards a Legal Framework That Protects Freedom of Expression in Electoral Processes. *Baltic Journal of European Studies*. 2019. Vol. 9, No. 3 (28). Pp. 43-62.
49. Razmetaeva Y., Barabash Y., Lukianov D. The concept of human rights in the digital era: changes and consequences for judicial practice. *Access to Justice in Eastern Europe*. 2022. № 5(3). pp. 41–56.
50. Sannikov D., Kovtun V., Kovtun M., Terekhova T., Ohanova K. Agricultural land use in Ukraine: Ensuring and implementing the right to a safe environment. *Scientific Horizons*. 2021. № 24(9). Pp. 86-92.
51. Slinko T., Letnianchyn L., Bairachna L., Tkachenko Ye. The Rule of Law in the Legal Positions of the Constitutional Court of Ukraine. *Access to Justice in Eastern Europe*. 2022 № 1(13). Pp. 165-177. DOI: 10.33327/AJEE-18-5.1-n000099.
52. Slinko T., Bukina T., Kravchenko I., Chupruna L., Sychova V. Analysis Of Gender Equality In Professional Activities. *Laplage Em Revista* Volume. 7 n. 2, 2021. P. 318-330.

53. Slinko T., Reznik, O., Kravchuk, M., Serohin, V., Streliaanyi, V. Use of Information and Communication Technologies in the Election Process: Ukrainian Realities and Foreign Experience. *Journal of Legal, Ethical and Regulatory Issues*. 2021. № 24(1). P. 1–7.
54. Slinko T., Shestopal S., Lyubashits V.Y. The State and State Power: Theoretical and Methodological Dimensions of Conceptual Evolution. *Journal Of Politics And Law*. 2019. Issue 12, Vol. 5. P. 103-110.
55. Slinko T., Uvarova O., Freedom of Expression in Ukraine: (Non)sustainable Constitutional Tradition. *Baltic Journal of European Studies*. 2019 № 9(3) pp. 25–42. Doi: 10.1515/bjes-2019-0020.
56. Tkachenko Y., Dakhova I., Zazuliak Z. The protection of the rights of national minorities and indigenous peoples in Ukraine: Theory and practice. *Access to Justice in Eastern Europe*. 2021. № 4(4) pp. 146–162.
57. Slinko T., Tkachenko Y. Constitutional law and the constitutionality criterion of state bodies' acts. *Wissenschaftlich-Praktischer Sammelband zum 10-jährigen Jubiläum der DUJV 2020 Hamburg*. Band 3. S. 70-90.

Интернет-ресурси

1. Офіційний веб-портал Верховної Ради України. <http://rada.gov.ua/>
2. Офіційний веб-портал Президента України. URL: <http://www.president.gov.ua>
3. Офіційний веб-портал Кабінету Міністрів України . URL: <http://www.kmu.gov.ua>
4. Офіційний веб-портал Верховного Суду . URL: https://supreme.court.gov.ua/supreme/gromadyanam/perelik_sprav/
5. Офіційний веб-портал Конституційного Суду України . URL: <https://ccu.gov.ua/http://www.ccu.gov.ua/> -
6. Офіційний веб-портал Адміністративного Суду України
7. <http://www.vasu.gov.ua/> - <http://www.echr.coe.int/Pages/home.aspx?p=home>.

8. Офіційний веб-портал Європейського Суду з прав людини URL: <https://www.echr.coe.int/Pages/home.aspx?p=applicants/ukr&c>
9. Сайт Харківської правозахисної групи URL: <http://khp.org/>
10. Сайт Української Гельсінської спілки з прав людини URL:
11. <https://helsinki.org.ua/articles/ukrajinska-hromadska-hrupa-spryyannya-vykonannya-helsinskyh-uhod/>
12. Акти *acquis* ЄС, перекладені на українську мову URL: <https://minjust.gov.ua/acquis-communautaire>
13. Пошукова система нормативних актів ЄС URL: <http://eur-lex.europa.eu/homepage.html>

СЕНМК

Стандартизований електронний навчально-методичний комплекс кафедри Конституційного права України. URL:

http://library.nlu.edu.ua/index.php?option=com_k2&view=itemlist&task=category&id=165:kafedra-konstituczijnogo-prava-ukraini&Itemid=151

НЕІК

Навчальний електронний інформаційний комплекс. URL: <https://neik.nlu.edu.ua/moodle/course/view.php?id=1153>